1. Ιστορία.

Την πολιτική μέθη την έχω ζήσει άπαξ, στην πρώτη νιότη, μαθητής, Παρασκευή, το βράδυ του φονιά, να γράφω αντιχουντικά συνθήματα σε αυτοκίνητα και λεωφορεία στη Στουρνάρη. Ξέρω τι σημαίνει ο στίχος "θεριεύει ο γίγαντας τώρα λαός ...". Ξέρω τον πολιτικό οίστρο που προκαλεί και πόσα γραμμάρια ευτυχίας χαρίζει. Ξέρω όμως και το ανάποδο, τις απογοητεύσεις δεκαετιών και πως οι μεγαλειώδεις στιγμές κατασπαταλήθηκαν σε κομματικά περίπτερα και supermarkets.

39 χρόνια μετά το Πολυτεχνείο νιώθω την Ιστορία να μου θέτει δίκοπο το δίλημμα, με το ένα χέρι της κρατώντας την πλανεύτρα σημαία μου δείχνει τη λεωφόρο της επανάστασης, ενώ με το άλλο, ροζιασμένο, πληγιασμένο, μου δείχνει το γολγοθά της μεταρρύθμισης. Αυτό το δρόμο διαλέγω, έχω πια σιχαθεί τα εύκολα μεγάλα λόγια, τις διχαστικές ατάκες ευφραδών ρητόρων που εμποδίζουν τη συνεννόηση, απαραίτητη για να πληρώσουμε φτηνότερα συσσωρευμένα λάθη δεκαετιών.

2. Ενότητα

Προέχει η ενότητα της κοινωνίας απ' την ενότητα της Αριστεράς. Φτάνουν ένας διχασμός, μια μικρασιατική καταστροφή, ένας εμφύλιος και μια διχοτόμηση σ' έναν αιώνα. Δεν κερδίζεις τούτο τον πόλεμο με εσωτερικό διχασμό, δεν πας στο μέτωπο με το “εσύ φταις”. Την ώρα της φωτιάς δεν θες δικαστές, αλλά πυροσβέστες. Εξ άλλου η δίκη θα γίνει, είναι βέβαιο, απ’ την Ιστορία, απ’ τα παιδιά μας κι απ’ τους φυσικούς δικαστές ελπίζω.

Θεωρητική βάση για μια τέτοια ενότητα συνιστά η επικαιροποίηση της ΕΑΔΕ και του Ιστορικού Συμβιβασμού. Αναφέρομαι στην Εθνική Αντιδικτατορική Δημοκρατική Ενότητα, που πρότεινε ο Κύρκος και το Εσωτερικό το 1974 για να κεφαλαιοποιήσει τις ευρείες συγκλίσεις που προκάλεσε η αντίθεση στη Χούντα, πρόταση που θρυμμάτισαν ο λαϊκισμός του Αντρέα και ο δογματισμός του ΚΚΕ. Αναφέρομαι επίσης στον Ιστορικό Συμβιβασμό των φωτισμένων Ιταλών κομουνιστών του Ενρίκο Μπερλιγκουέρ την ίδια περίοδο, που θρυμμάτισαν οι Ερυθρές Ταξιαρχίες με την απαγωγή και εκτέλεση του χριστιανοδημοκράτη ηγέτη Άλντο Μόρο. Εμβάθυνση δημοκρατίας, ηγεμονία, μη βια, νομιμότητα, μεγάλες λαϊκές πλειοψηφίες, προοδευτικός ευρωπαϊσμός, στέρεες μεταρρυθμίσεις.

Πολιτική βάση μιας τέτοιας ενότητας υπάρχει σήμερα. Μέσα στο Ευρώ με αναδιαπραγμάτευση του μνημονίου, ανασυγκρότηση σε υγιείς βάσεις του πολιτικού και παραγωγικού συστήματος της χώρας. Το σημερινό μας χάλι οφείλεται στο πολιτικό πλαίσιο διάλυσης της διοίκησης που επέτρεψε τόσο την ασυδοσία των εχόντων και κατεχόντων με τα μεγάλα σκάνδαλα, όσο και την ασυδοσία των "μη προνομιούχων", των συνδικάτων ρετιρέ, των 45αρηδων συνταξιούχων, των μαϊμού αναπήρων, τυφλών, κωφαλάλων, της γενικευμένης αυθαιρεσίας και των επιδοτήσεων της απάτης και της τεμπελιάς. Στα ρουσφέτια του δικομματισμού η διαχρονική απάντηση της Αριστεράς ήταν "και λίγα σας έδωσαν" . Γιατί λοιπόν μια κυβέρνηση οικουμενική, εθνικής σωτηρίας, ευρείας συνεργασίας ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ, ΔΗΜΑΡ να μη συνεργαστεί για να διορθώσει ΟΛΑ τα

παραπάνω. Γιατί πρέπει να κατηγορούμε οι μισοί τους άλλους μισούς χρεώνοντας τους μόνο τα μισά και αποσιωπώντας τα άλλα μισά, που κρύβουν τις δικές μας ευθύνες. Και ποιος θα μπορέσει να διαπραγματευτεί καλύτερα με εταίρους και δανειστές από μια τέτοια κυβέρνηση. Η οικουμενική δεν είναι λύση ανάγκης, αλλά αναγκαία λύση. Δεν μαζεύεται αυτό το χάλι με οριακές πλειοψηφίες.

3. Σχέδιο

Ποιος έχει σχέδιο σήμερα για τη χώρα; Κυρίαρχο σχέδιο των κομμάτων που κυβέρνησαν είναι συλλήβδην τα σχέδια των επιχειρηματιών, σοβαρών και μη, σοβαρά και μη, εξ ορισμού αντιφατικά ενώ κυρίαρχο σχέδιο της Αριστεράς είναι το ΟΧΙ στα παραπάνω και πρότασή της ένας παρωχημένος κρατισμός.

Μοιάζει βέβαια να τους συνδέει η Ανάπτυξη, αφού σ' αυτήν ορκίζονται άπαντες μεταφράζοντας με την ίδια λέξη διαφορετικές έννοιες, τη μεγέθυνση (growth) και την αειφορία (sustainable development). Τι ανάπτυξη όμως συνιστά η σχεδόν πάνδημη επιθυμία να δούμε εξέδρες άντλησης πετρελαίου λίγο πιο πέρα απ' τις παραλίες του Λιβυκού, μάλλον σε αταίριαστη "κατήφορο μεγέθυνση" παραπέμπει.

Τους συνδέουν επίσης έννοιες όπως το ΑΕΠ και η απορροφητικότητα. Πόσοι όμως μιλούν για την ποιότητα του ΑΕΠ. Γιατί άλλη δυναμική έχει το ΑΕΠ από την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών κι άλλο το ΑΕΠ από τα αυθαίρετα, τις τακτοποιήσεις τους και τις χρόνιες δικαστικές διαμάχες για μια μεσοτοιχία. Γενικότερα είναι δείκτης και παράγων καθυστέρησης το ΑΕΠ που βασίζεται στην απουσία κτηματολογίου και στις γκρίζες ζώνες της χωροταξικής κουρελού, όπου το πελατειακό κράτος βυσσοδομεί διαχρονικά με τους μικρούς και μεγάλους πελάτες του. Πόσοι εστιάζουν στην αναποτελεσματικότητα, την κακοδιαχείριση και την διασπάθιση των κοινοτικών κονδυλίων επί ένα τέταρτο του αιώνα, απ' το 1986 με τα ΜΟΠ, σε έργα και εργάκια, σκάνδαλα και σκανδαλάκια. Όλοι κόπτονται για την μειωμένη απορροφητικότητα του ΕΣΠΑ. Θυμάμαι πριν λίγους μήνες σε σχετική συζήτηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο Κρήτης πως το έργο με τη μεγαλύτερη απορροφητικότητα ήταν το "έργο προβολής του ΕΣΠΑ".

Ξεχάσαμε τι σημαίνει πρόγραμμα και δημοκρατικός προγραμματισμός διαγκωνιζόμενοι για προγράμματα. Ξεχάσαμε τι σημαίνει προϋπολογισμός και προτεραιότητες παραδομένοι σε δυο πολιτικά ναρκωτικά, στο λεφτά υπάρχουν και στον αέναο διεκδικητισμό. Ακόμη και σήμερα πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν πως λεφτά υπάρχουν και μας περιμένουν σε διάφορες κρύπτες, στη φοροδιαφυγή, στην παραοικονομία, στο υπέδαφος, στο κατοχικό δάνειο, στην τράπεζα της Ανατολής, στις τράπεζες της Ελβετίας, σε ποικίλα

προγράμματα. Ελάχιστοι αναζητούν τον πλούτο στην πολιτική και παραγωγική ανασυγκρότηση της διαλυμένης χώρας, ελάχιστοι μιλούν για όραμα, σχέδιο, δουλειά, αλλαγή νοοτροπίας, συνεννοήσεις, συνεργασίες, συνέργειες, δημιουργία, ήτοι έργο για το Δήμο. Κι ο διεκδικητισμός ναρκώνει τους πάντες. Αιρετοί και ψηφοφόροι εθιστήκαμε στο εύκολο, να ζητάμε διαρκώς περισσότερα, μεταθέτοντας σ' όσους δεν μας τα έδωσαν τις ευθύνες μας, αυτοαπαλασσόμενοι απ' την υποχρέωση να σκεφτούμε πόσο αναποτελεσματικά διαχειριστήκαμε αυτά που είχαμε.

Και για το εργαλείο της πολιτικής, τη διαλυμένη κεντρική και αυτοδιοικητική μηχανή ποιος συζητάει σοβαρά. Μεχρι προχθές δεν ξέραμε πόσους υπαλλήλους είχαμε, μέχρι χθες δεν ξέραμε ποιους πληρώναμε και σήμερα συνεχίζουμε να τσακωνόμαστε για το πόσες χιλιάδες απολύσεις ή προσλήψεις απαιτούνται. Τι είδους σχέδιο συνιστά η συζήτηση για απολύσεις και προσλήψεις δημοσίων υπαλλήλων, όταν κανείς δεν συζητά σοβαρά για ανασυγκρότηση της Διοίκησης. Πόσο σοβαρό είναι να επιδιώκουμε Εφορίες ΑΕ ή να αποφεύγουμε την αξιολόγηση, αλλά να μην εμβαθύνουμε στην μοναδική ελπιδοφόρα μεταρρύθμιση που συνέβη με τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών για να τη γενικεύσουμε.

4. Όραμα

Πριν 15 μήνες, όντας σε πλήρη πολιτική κατάθλιψη για την κατάσταση της Ελλάδας, βρέθηκα στις Βρυξέλλες με ομάδα αυτοδιοικητικών, καλεσμένος των Οικολόγων - Πράσινων και είχα την τύχη να παρακολουθήσω την παρουσίαση του τελευταίου βιβλίου του Λέστερ Μπράουν, με τίτλο "ο Πλανήτης στο Όριο". Ήταν εν εξελίξει το πυρηνικό ατύχημα στη Φουκουσίμα και ο συγγραφέας με πλήθος στοιχείων διεκτραγώδησε την πλανητική κρίση - μπροστά της η Ελληνική μου φάνηκε παρωνυχίδα, με την υπερθέρμανση, την εξάντληση αποθεμάτων πόσιμου νερού, την ερημοποίηση, τις μαζικές μεταναστεύσεις κ.α. Έκανε απολύτως σαφές ότι επιστροφή σε ανοδικούς οικονομικούς δείκτες είναι αδύνατη και πρότεινε αλλαγή παραδείγματος με αποσύνδεση της ευτυχίας απ' την κατανάλωση. Έφυγα απ' την εκδήλωση παραδόξως πανευτυχής, απαλλαγμένος απ΄ την κατάθλιψη, γιατί μου έγινε απολύτως καθαρό ότι η Ελλάδα από δακτυλοδεικτούμενος παρίας της οικουμένης μπορεί να γίνει προνομιακός βωμός αναστοχασμού των ευαίσθητων της γης, με τον πολιτισμό της, τα μνημεία της, τις περιοχές natura, ότι η Ελλάδα, παρόλες τις πληγές της παραμένει η οικολογική και πολιτισμική κιβωτός, που μπορεί να διδάξει σήμερα καλύτερα από κάθε τόπο το ευ ζην και το μέτρο, φαντασιώθηκα το ταξίδι στην i-Greece ισχυρότερη μόδα απ' το iPhone και το iPad, οραματίστηκα θεματικές διαδρομές στη Λεωφόρο του Αισχύλου, με στάσεις στα αρχαία θέατρα που αναδεικνύει το ΔΙΑΖΩΜΑ, στη Λεωφόρο του Ιπποκράτη με στάσεις στα σημεία που συνεχίζουν να φύονται τα βότανα με τα οποία παρασκεύαζε τα φάρμακά του, φαντασιώθηκα μαθητές και δασκάλους να κάνουν ουράνιο τουρισμό μαθαίνοντας μυθολογία στις γειτονιές των αστεριών σε λαϊκά αστεροσκοπεία, είδα στο Βάι-Καβο Σίδερο ένα παγκόσμιας ακτινοβολίας φυσιολατρικό και πολιτιστικό πάρκο και τον Φίλιππο Κουτσαφτή να βρίσκει τις 200.000€ και να ολοκληρώνει

αριστουργηματικά την ταινία του για την Κάτω Ζάκρο με το υλικό που επί τρεις δεκαετίες συλλέγει. Είδα ακόμη με παιδική περηφάνια την μεγάλη ιδέα μου για το Κοκκινοπρασινο iso, που υιοθέτησαν τόσο ο ΣΥΝ όσο και η ΔΗΜΑΡ να ενώνει τα ελληνικά κόμματα και να υιοθετείται απ΄ την ΕΕ έτσι ώστε σε κάθε προϊόν, σε κάθε υπηρεσία να αποτυπώνεται με τη συνδρομή της νέας τεχνολογίας και ένας αξιόπιστος δείκτης, μια κρίσιμη πληροφορία, που θα μαρτυρεί για το πόσο κατά την παραγωγή του προϊόντος ή της υπηρεσίας προστατεύτηκε ο εργαζόμενος και το περιβάλλον. Με ένα τέτοιο δείκτη ο καταναλωτής θα μπορεί με τρόπο απλό, μαζικό, αντιηρωικό, αποτελεσματικό, να ψηφίζει με κάθε αγορά του υπέρ των εργαζομένων και υπέρ της σωτηρίας του πλανήτη, θα μπορεί με κάθε αγορά του να πριμοδοτεί επιχειρήσεις που προσέχουν τους εργαζόμενους, βάζοντας πάτο ανθρωπιάς στον ανταγωνισμό και φρένο στην ύβρη της αδιέξοδης συνεχούς μεγέθυνσης εντός ενός πεπερασμένου πλανήτη.

5. Ελπίδα

15 μήνες μετά, λίγες μέρες πριν τις πιο κρίσιμες εκλογές στην νεοελληνική ιστορία βρίσκομαι ξανά απελπισμένος. Βλέπω τον Έλληνα, πονηρό Βαλκάνιο να προσανατολίζεται σε πρακτικές καμικάζι ζωσμένος εκρηκτικά στο λεωφορείο της Ευρωπαϊκής οικονομίας.

Θλίβομαι για το χαμένο όραμα. Ανακαλώ απ' τα αζήτητα, το πρότυπο του λεπρού ηγέτη της Σπιναλόγκα, του Επαμεινώνδα Ρεμουντάκη, που με ένα καΐκι ασβέστη ενέπνευσε τους λουβιάρηδες να παλέψουν ομορφαίνοντας τη ζωή μέσα στην κόλαση, καταργώντας τη.

Θλίβομαι για τη χαμένη ευκαιρία να δείξουμε σε Δύση και Ανατολή εμείς που έχουμε στο σόι μας πρεσβευτές σαν τον Αριστοτέλη και σαν τον Τσιτσάνη, πως πέρα απ' τις νόρμες και απ' το κισμέτ είναι δυνατή μια ζωή που αξίζει να τη ζήσουμε.

Απελπισμένος βλέπω το θάνατο της χώρας μου κι αντλώ ως ύστατη ελπίδα να τον επιλέγω με τον τρόπο του Σωκράτη παρά με τον τρόπο του Τσε. Μ΄ όσα έχουν συμβεί η Νομιμότητα, έστω και ως υποθήκη για τα παιδιά μας, είναι πιο επαναστατική έννοια κι απ' την ίδια την Επανάσταση.

Αντώνης Ανηψητάκης